

Vácrátót 35/36. (KÖH 84875): A gázvezeték létesítéséhez szükséges örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarészének elkészítéséhez terepbejárást végeztünk Vácrátót határában. Ennek során lokalizáltuk a korábbi topográfiai munkák során fel nem derített lelőhelyet a településtől Ny-ra, a Szódrákosi-patak és az ún. Malomárok közötti sík területen. Jó látási viszonyok (szántás) mellett őskori és Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk.

A 2013. augusztus 14-án elvégzett feltárás alkalmával 204,6 m² területet humuszoltunk le. Összesen 4 objektumot (gödört) bontottuk ki, közülük egyből került elő néhány őskori kerámia-töredék.

Munkatárs: Buránszki Nóra régész.

PATAY RÓBERT

Pap-kút (MRT 9. k. 35/29. lh., KÖH 12296): 2013 júliusában megelőző feltárást, majd novemberben a teljes sávós humuszoláshoz kapcsolódó szakfelügyeleti leletmentést végeztünk. Az ásatások során 25 objektumot tártunk fel, ezek közül 15 szarmata, 6 pedig az őskorba sorolható, a maradék ötben nem volt leletanyag. A szarmata jelenségek íves vagy méhkas alakú gödrök, árkok és egy ház részlete. Belőlük nagy mennyiségű gyorskorongolt szürke kerámiatöredék, kézzel formált házi kerámia és állatsont került elő. A szarmata jelenségek mellett előkerült őskori sekély gödrökben kézzel formált, durva kerámiatöredékek voltak.

FARKAS ZOLTÁN – FÜREDI ÁGNES

271. Vámosújfalú, Átjátszó torony (KÖH 88987)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Ge

Ivóvíz-minőség javításához kapcsolódó projekthez előzetes régészeti dokumentáció készítése során terepbejárásokat végeztünk Sárospatak, Bodrogolaszi, Komlóska, Sáradszadány és Vámosújfalú határában 2013. október 2–4. között.

Az átjátszótorony dombja egy markáns kiemelkedés a Tolcsa-patak medrétől K-re. A domb nagy részét fű borítja, így csak annak K-i részén található kukoricásban lehetett eredményes bejárást végezni. Az itt talált nagyobb mennyiségű bronzkori és császárkori germán töredékek, valamint a lelőhely kedvező fekvése és domborzati adottságai miatt jelentős őskori és császárkori település lehetett a területen.

Munkatársak: Tóth Krisztián, Hajdú Melinda, Galkó József, Gregóczy Gergő, Gyárfási József, Nagy Zoltán, Gere Balázs.

CSENGERI PIROSKA

272. Verese gyház, Ivacsok (MRT 9. k. 37/7. lh., KÖH 12367)

(Pest megye) I

A Magyar–szlovák DN 800 gázszállító tranzitvezeték fektetési munkálatai során a múzeum munkatársai megelőző régészeti feltárásokat végeztek és a teljes nyomvonalon szakfelügyeletet biztosítottak. A nyomvonal érintette a lelőhelyet is. A területen 2013 augusztusában feltárást végeztünk. A munkálatok során egy sekély gödör, egy árok és egy csontvázas sír került elő. Az objektumokban leletanyag nem volt. A korábbi tudományos tevékenységek a területre újkőkori és középkori telepet lokalizáltak.

FARKAS ZOLTÁN

273. Veszprém, Gyulafrátót, Tsz-major (MRT 2. k. 20 / 7 lh., KÖH 9761)

(Veszprém megye) U, B

Gyulafrátót D-i szélén, közvetlenül a Sédbe folyó kis patak partján birtokközpont épül magánberuházásban. A könnyűszerkezetes magtár és gépszín épülete érinti a lelőhelyet, ezért régészeti megfigyelést végeztünk az építkezést megelőző talajjegylengetésnél. A megfigyelés során régészeti jelenségeket találtunk, majd a Laczkó Dezső Múzeum 2013. augusztus 29.–szeptember 13. között feltárta az épület alapterületét, 282 m²-t.

A patak mellett húzódó Köves-domb talaja a nevéhez híven kavicsos öntéstalaj. Helyenként löszös foltok ékelődnek közbe, ezeken sikerült a régészeti jelenségeket rögzíteni. A feltárt objektumok (összesen 11) cölöplyukak és gödrök, nagyobb részük – a patakhoz közelebb eső alacsonyabb szakaszon – neolitikus, DVK (zselizi) települési objektum, a domb tetején találtunk néhány késő bronzkori kerek, méhkas alakú gödört. A domb legalján két sorban cölöplyukak egy ház részletét rajzolták ki.

REGENYE JUDIT

274. Végegyháza, Zsibrik-domb, Templom-halom (KÖH 1434)

(Békés megye) Á

A lelőhely területe évezredekken keresztül központnak számított. A késő bronzkori földvár, az Árpád-kori, Rogerius által megénekelte, illetve a Hunyadiak által mezővárosi rangra emelt Pereg található itt. 2013 novemberében a műholdfelvételeken, légi fotókon is kiválóan látszó széles, hosszanti árokrendszer korszerűsítésére voltunk kíváncsiak. Az NKA által támogatott, rövid ásatásunk során az árokból mintát vettünk, a vizsgálati eredmények pedig megerősítették eddigi elképzeléseinket, mivel azok Árpád-korinak bizonyultak. Az árok egy nagyobb rendszer, a sószállító útvonal részeként működött. A Maroson útszintetelt sós további szállítását zsilippel tagolt mesterséges csatornák és a Száraz-ér természetes vízfolyásának összekapcsolásával oldották meg. Vízi úton teremtettek összeköttetést a Maros és a Körös között, ennek egyik központja volt a tatárjáráskor elpusztult Pereg. Az eredményekről tanulmány készült.⁸³

RÓZSA ZOLTÁN

Visonta, Templom, Szent Kereszt felmagasztalása templom (KÖH 50045)

(Heves megye) Ő, U?, R?, B?, Á, Kk, Ú

A részletes tanulmányt lásd: Nagy Szabolcs Balázs: A visontai Szent Kereszt felmagasztalása templom 2013. évi feltárása In: Kvassay Judit szerk.: Régészeti kutatások Magyarországon 2011–2014. Budapest 2016, 270–291.

⁸³ Rózsa Zoltán – Sümegi Pál: Amiért 70 falu népének vére folyt II. A peregi árokrendszer központi elemének környezetregészeti vizsgálatai. In: Rosta Szabolcs – V. Székely György szerk.: Carmen miserabile. A tatárjárás magyarországi emlékei. Tanulmányok Pálóczi Horváth András 70. születésnapja tiszteletére. Kecskemét 2014, 271–295.